

**Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy
oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Powiecie Kętrzyńskim na lata 2012-2016**

Kętrzyn 2012

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawa prawna	6
II. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie	6
III. Adresaci programu	7
IV. Realizatorzy programu	7
V. Cele programu	8
VI. Założenia programu	8
VI.1. Działania uprzedzające	9
VI.2. Działania interwencyjne	10
VI.3. Działania wspierające	11
VI.4. Działania korekcyjno-edukacyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie	11
VII. Zadania programu	12
VIII. Zasady finansowania programu	13
IX. Monitoring programu	14
X. Uzasadnienie programu	14

Wstęp

Każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, stanu zdrowia, pochodzenia, czy wyznania, ma prawo do godnych warunków życia, poszanowania własnej osoby, indywidualności, do realizowania się w życiu osobistym, społecznym i zawodowym. Pamiętać również należy, iż zgodnie z prawem przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, na które każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. Świadectwem przemocy są nie tylko widoczne na ciele urazy – przemoc psychiczna nie pozostawia śladów. Osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji. Pozostawanie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc.

W wielu społeczeństwach zaobserwować można brak reakcji na problem przemocy w rodzinie. Wynika to z funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu. Usprawiedliwiają one stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają reagowanie na akty brutalności, czy okrucieństwa wobec bliskich. Dla sprawcy są sygnałem o społecznym przyzwoleniu na przemoc.

Przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania. To, zdaniem specjalistów, rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego przeciwdziałania.

Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Zauważalnym jest, iż ludzie niechętnie przyznają się

do przemocy wewnątrz rodziny, jednak jest to zjawisko coraz częściej ujawniane. Występuje ono we wszystkich warunkach społeczno-ekonomicznych, we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia, czy też sytuacji materialnej. Przemoc jest demonstracją siły i chęci przejęcia kontroli nad drugą osobą.

Przemoc powoduje u ofiary niską samoocenę, poczucie bezsilności i bezradności, ciągły niepokój, depresję oraz choroby związane ze stresem. Doznawanie bądź bycie świadkiem przemocy przez dzieci prowadzi do nieodwracalnych skutków, które mogą objawić się dopiero w życiu dorosłym.

Rodzina jest miejscem, w którym kształtuje się osobowość, system wartości i styl życia człowieka. Dbanie o odpowiednie relacje wewnątrz rodzinne, ochrona dóbr osobistych, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa jest także zadaniem państwa, dlatego też niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie stosownych działań wobec sprawców, by przemoc nie powtarzała się.

Problem przemocy jest ujmowany w perspektywie społecznej, ekonomicznej, prawnej, psychologicznej i moralnej. Każda z perspektyw nieco inaczej ujmuje jego różne aspekty, diagnozuje potrzeby i zasoby, odmiennie określa kierunki działań pomocowych, m.in.:

- ↪ zgodnie z literą prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem. Kodeks karny za znęcanie fizyczne lub psychiczne nad członkiem rodziny przewiduje karę pozbawienia wolności,
- ↪ perspektywa moralna koncentruje się na tym, że dokonywanie przemocy jest krzywdzeniem osób słabszych i jest złem,
- ↪ psychologiczne spojrzenie na to zjawisko zwraca uwagę na cierpienie i bezradność osób doświadczających przemocy, a także odsłania mechanizmy sterujące przemocą i złożone procesy interwencji między sprawcą i ofiarą,
- ↪ perspektywa społeczna ukazuje zawarte w obyczajach i postawach mity i stereotypy społeczne, mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. W tej

perspektywie organizowane są siły społeczne w systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Podjęmowano różne działania mające na celu łagodzenie skutków społecznych tego zjawiska. Pierwszą próbą walki z przemocą było stworzenie ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Powstała ona między innymi w celu zwiększenia skuteczności, inicjowania i wspierania działań przeciwdziałania przemocy. Zawiera ona zakres działań mających na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie występowania przemocy i walki z nią. Ustawa ta spowodowała przyjęcie Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W ślad za wyżej wymienionymi aktami prawnymi stworzony został prezentowany Program. Opracowany został zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, z rozporządzeniem ministra pracy i polityki społecznej w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Zasadniczym celem Programu jest ograniczenie skali problemu oraz skutków przemocy domowej. Wyznaczono działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania społeczeństwa, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy prawnej oraz psychologicznej ofiarom przemocy oraz działań wobec sprawców.

Program uwzględnia podstawowe zasady wczesnego reagowania:

- ⌘ wczesnej – zanim kryzys nie osiągnął formy trwałej zmiany;
- ⌘ sprawnej – aby działania profilaktyczne wyprzedzały działania interwencyjne;
- ⌘ skutecznej – aby działania były kompleksowe i profesjonalne;
- ⌘ godnej – aby osoby doznające przemocy w rodzinie nie traciły swej podmiotowości i umiały skutecznie przeciwstawić się zjawisku;
- ⌘ efektywnej – dając szansę na powrót do wyjścia z trudnej sytuacji życiowej.

I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. nr 180, poz. 1493 z póź. zm.);
2. Ustawa z dnia 10 czerwca 2010r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842)
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. nr 175, poz. 1362 z póź. zm.);
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2006r. sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (Dz. U. z 2006r. nr 127, poz. 890);
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Warszawa 2006.

II. Zadania powiatu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i realizowanie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

III. Adresaci programu:

- 1) ofiary przemocy w rodzinie w tym:
 - ↳ dzieci,
 - ↳ młodzież,
 - ↳ współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
 - ↳ osoby starsze,
 - ↳ osoby niepełnosprawne,
- 2) osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- 3) świadkowie przemocy w rodzinie,
- 4) przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

IV. Realizatorzy programu:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kętrzynie realizuje Program przy współpracy z instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Sądem Rejonowym w Kętrzynie, w tym z Zespołem Kuratorskim Służby Sądowej, Policją, ośrodkami pomocy społecznej, Zakładem Karnym w Dublinach, Poradnią Terapii Uzależnień oraz organizacjami samorządowymi z terenu powiatu kętrzyńskiego.

V. Cele programu:

Głównym celem realizacji Programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem wystąpił.

Cele szczegółowe:

- ↳ podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- ↳ zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup społecznych,
- ↳ podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- ↳ dostosowanie zasobów istniejących na terenie powiatu kętrzyńskiego do potrzeb tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ↳ zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny, w tym oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie,
- ↳ zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie.

VI. Założenia programu:

1. Zmiana pojmowania przez społeczeństwo zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Promowanie wartości rodzinnych.
3. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie skutków stosowania przemocy w rodzinie.
4. Promocja metod wychowawczych bez używania przemocy.

Cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

1. *Działania uprzedzające* – informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie.
2. *Działania interwencyjne* – opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.
3. *Działania wspierające* – psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie.
4. *Działania korekcyjno-edukacyjne* – kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

VI.1. Działania uprzedzające

Strategie informacyjne

Cel – podnoszenie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- a) przeprowadzanie lokalnych kampanii społecznych, które:
 - ↪ obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiające jej stosowanie,
 - ↪ nazywają wprost ogólnie akceptowane krzywdzące zachowania silniejszych członków rodziny,
 - ↪ propagują skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy;
- b) konferencje i spotkania merytoryczne na temat przemocy w rodzinie.

Strategie edukacyjne

Pierwszy cel – szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- a) przeprowadzenie szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym przyczyn i skutków przemocy w rodzinie dla kadr pomocy społecznej;

- b) konferencje i spotkania edukacyjne dla instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Drugi cel – edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych z rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

Realizacja:

- a) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- b) tworzenie i realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- c) rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie.

VI.2. Działania interwencyjne

Strategie pomocowe kierowane do ofiar przemocy w rodzinie

Cel – stworzenie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- a) rozwój istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie:
 - ↳ podnoszenie jakości usług świadczonych przez punkt interwencji kryzysowej,
 - ↳ prowadzenie w punkcie interwencji kryzysowej programów mających na celu wyjścia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z trudnej sytuacji życiowej,
 - ↳ zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez pcpr osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,

- b) udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie.

VI.3. Działania wspierające

Strategie terapeutyczne

Cel – wspieranie ofiar przemocy w rodzinie w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej oraz w przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- a) wzmocnienie ochrony ofiar przemocy przez:
- ↳ opracowanie i realizację programów terapeutycznych ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą w rodzinie,
 - ↳ rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych kategorii ofiar w tym: rodzinnego, prawnego, psychologicznego, socjalnego, itp,
 - ↳ tworzenie i wspieranie funkcjonowania grup wsparcia.

VI.4. Działania korekcyjno-edukacyjne skierowane do sprawców przemocy w rodzinie

Strategie ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie

Cel – powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie.

Realizacja:

- a) opracowanie i wdrażanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie,
- b) realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

VII. Zadania programu

1.	Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.1.	<ul style="list-style-type: none"> ↪ organizacja kampanii kierowanych do różnych grup adresatów, ↪ wydawanie plakatów, ulotek, informatorów, artykułów, itp., ↪ uruchomienie portalu internetowego (zakładka na stronie internetowej pcpr – przemoc w rodzinie), ↪ utworzenie gabloty w pcpr zawierającej informacje o powiatowym systemie wsparcia osób dotkniętych przemocą, ↪ zamieszczanie artykułów tematycznych w lokalnej prasie. 	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

2.	Zwiększenie dostępności i efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do różnych grup społecznych.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
2.1.	<ul style="list-style-type: none"> ↪ opracowanie i realizacja programów profilaktycznych adresowanych do różnych grup społecznych, ↪ spotkania edukacyjno-informacyjne z dziećmi i młodzieżą, w tym edukacja z zakresu radzenia sobie z trudnymi emocjami, stresem, rozwiązywaniem konfliktów, ↪ organizowanie dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży ukierunkowanych na zdobycie umiejętności radzenia sobie z sytuacją kryzysową, ↪ doradztwo i opieka specjalistyczna dla dzieci i młodzieży w formie programów prewencyjnych i terapeutycznych, edukacyjno-korekcyjnych przeciwdziałających patologiom społecznym, ↪ wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniom nieagresywnym, ↪ realizacja programów ukierunkowanych na rozwój umiejętności wychowawczych rodziców, w tym popularyzacja „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”. 	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

3.	Podniesienie kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
3.1.	<ul style="list-style-type: none"> ↳ organizowanie specjalistycznych szkoleń i konferencji dla pracowników służb, instytucji i organizacji w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ↳ organizowanie spotkań, seminariów, narad, konferencji służących rozwojowi współpracy i wymianie doświadczeń w ramach budowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ↳ organizowanie konferencji problemowych, naukowych. 	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

4.	Dostosowanie zasobów istniejących na terenie powiatu kętrzyńskiego do potrzeb tworzonego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
4.1.	<ul style="list-style-type: none"> ↳ podniesienie jakości usług świadczonych przez punkt informacyjno-konsultacyjny, punkt interwencji kryzysowej, tj.; a) zatrudnienie pracownika „pierwszego kontaktu” w punkcie interwencji kryzysowej, b) zwiększenie zakresu dostępności bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (wzrost godzin pracy psychologa i prawnika oraz rozszerzenie profilu usług). 	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

5.	Zapewnienie kompleksowej pomocy rodzinom, w której występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny, w tym oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
5.1.	<ul style="list-style-type: none"> ↳ udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą (poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, itp.), ↳ utworzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ↳ udzielenie i zapewnienie bezpłatnego schronienia, 	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

	<ul style="list-style-type: none"> ↪ opracowanie i realizacja programów terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie mających na celu wyjście osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z trudnej sytuacji życiowej, ↪ prowadzenie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 		
--	---	--	--

6.	Zintegrowanie środowisk i działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie.		
	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
6.1.	<ul style="list-style-type: none"> ↪ cykliczne spotkania instytucji pomocowych z terenu powiatu w celu ustalenia spójnych procedur działania, ↪ wdrażanie ustalonych procedur w zakresie działania instytucji pomocowych. 	PCPR w Kętrzynie	Zadanie ciągłe

VIII. Zasady finansowania Programu

Realizacja zadań określonych w harmonogramie uzależniona będzie od wielkości środków finansowych przewidzianych w budżecie powiatu. Działania ujęte w Programie, należące do zadań administracji rządowej zleconych powiatowi realizowane będą w zależności od zapewnienia środków z budżetu państwa. Na realizację części zadań powiat będzie występował o dofinansowanie ze źródeł wspierających dane przedsięwzięcie.

IX. Monitoring Programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych zrealizowanych zadań Programu, w celu oceny czy Program osiąga założone cele. Dyrektor PCPR w Kętrzynie raz w roku będzie składał sprawozdanie Radzie Powiatu z efektów realizacji Programu.

X. Uzasadnienie Programu

W dniu 1 sierpnia 2010r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana ustawa, w art. 6 ust. 3 pkt 1 zobowiązuje powiat do opracowania i realizacji powiatowego programu przeciwdziałania przemocy oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.